

› FRA PRESIDENTEN

Når man klarer å få til god forebygging i det liberale New York, må vi kunne få det til i Norge også.

Nytt år – nye muligheter

Desember er vakker med mørketid, julelys og lyden fra julekonserter. Middagene er gode og tunge. Det er deilig å krølle seg sammen i sofaen, fordøye både mat og stemning med en gammel filmklassiker og tenke at akkurat nå kan alt det andre vente. Litt skikkelig avslapping er viktig. Det kan det være lettere å få til i romjuledagene før januar kaster seg over oss med kulde, nyttårsforsetter og ny innsats for forebyggende helsearbeid.

Denne høsten fikk vi Jonas Gahr Støre som helseminister. Neste års valg blir mer spennende enn det en stund så ut til. Helse vil fortsatt være en av de virkelige avgjørende politiske sakene. Da er det gledelig at en av våre kanskje mest anerkjente politikere er satt på saken. Støre fortalte nylig at han har en plan om å besøke borgermester Bloomberg i New York City på nyåret. «Veldig bra!» tenkte jeg. New York er en fabelaktig by. Den utstråler at alt er mulig på en måte jeg ikke har kjent noe annet sted. Slik har det ikke alltid vært. I 1970- og 80-årene var New York City en av verdens farligste byer. Kriminaliteten var skyhøy i Bronx, Brooklyn og på Manhattan. Narkotika var svært utbredt og i følge politiet skyld i nesten all kriminalitet. Etter intensive strategier fra politiet har kriminaliteten gått ned med 75 % siden 1994. Trygge oppvekstmiljøer i nærvær av ansvarlige voksne er særdeles viktig for barn og unges helse.

New York med sine åtte millioner innbyggere, er også en av byene i verden med klare mål og strategier for forebyggende helsearbeid. Krefte og hjertekarsykdommer er de hyppigste årsakene til for tidlig død. Mr Bloomberg har hele tiden samarbeidet tett med byens helsedepartement og byen var tidlig ute med omfattende forbud mot og folkeopplysning om røyking. Fra 2001 til 2008 ble for eksempel røyking blant ungdom redusert fra 18 til 8 %. Tilgangen til frukt og grønnsaker har økt ved at de har tilrettelagt for flere gateselgere i de områdene av byen der det var for lavt inntak av frukt og grønt. Fysisk aktivitet som sykling og gåing, er gjort lettere tilgjengelig i hele byen. Dette året har Mr Bloomberg fått gjennomslag for forbud mot restaurantsalg av sukkerholdige drikker større enn en halvliter. New Yorks befolkning har en gjennomsnittlig levealder som er høyere enn i USA for øvrig og den øker. NYC ligger an til å ta igjen oss, på tross av at vi har skog, mark, fjell og hav på alle kanter.

Hvilke erfaringer har forebyggingsarbeidet gitt? Noe av det de har lært er at forebyggende arbeid har effekt og at det ikke behøver å være så dyrt. De har også oppdaget at det er mer effektivt å forandre de fysiske og sosiale miljøene fremfor å forsøke å forandre den enkeltes vaner og at virkelig effektivt forebyggende arbeid krever støtte fra høyeste regjeringnivå. I Norge legger regjeringen våren 2013 frem en stortingsmelding som skal legge grunnlaget for at alle sektorer kan bidra til bedre folkehelse. Jeg har forventninger til denne.

Tilbake til julen; Jeg tipper at New York nå er i full gang med all verdens juleforberedelser inkludert mye god mat og drikke. Selv har jeg bakt to eksemplarer av verdens beste fruktkake som er så stappfull av godsaker at den smaker best etter et par uker, og for maksimal julefred vil jeg anbefale Bugge Wesseltofts album *It's snowing on my piano*. Ha en riktig god jul alle sammen!

Hege Gjessing

Hege Gjessing
hege.gjessing@legeforeningen.no
president